

Nr 4 1966

Årgång 18

Pris 1:—

vi kvinnor

ur ett brev från Hanoi 25.4.1966:

Brevet är skrivet av *Bui thi Cam*, en kvinnlig jurist och en vän sedan 1959 då hon deltog i vår avrustningskonferens i Kungälv. — — — "Det hemskaste av allt är att USA sprider giftiga kemikalier och giftgas. Vi har just hört från södern att USA nyligen använt många typer av giftiga ämnen i stark koncentration för att förstöra grödan, minska antalet husdjur, sprida sjukdomar och döda människor. 26 av Sydviets 43 provinser har tills dato besprutats med kemikalier och giftgaser, mest angränsande till min hemtrakt, Ben-tre. Den har utsatts för 86 kemikaliebesprutningar under de två sista veckorna i december 1965, 46.000 människor skadades. Nyligen har US-trupperna i Sydvietnam också kastat granater med giftgas in i skyddsrummen."

— — — "Inte mindre är USA:s grymhet här i norr. Amerikanska plan fortsätter att bomba ej militära mål utan tätbebyggda områden och särskilt skolor. Ja de skonar inte våra oskyldiga barn som i likhet med barn i hela världen inte gör annat än undervisas och leker. Den sista februari döddes 33 barn under 15 år och ytterligare 24 skadades när en mellanskola bombades."

— — — "Den 14 april bombades Nam-Dinh textilfabrik. — — — den 17 april angreps en förstad till Hanoi med B 52-plan, ett farligt steg mot en utvidgning av kriget." — — —

Bui thi Cam slutar med att tacka oss för vår förståelse och vårt stöd. Det är, säger hon, en stor uppmuntran för dem.

SKODA

nu med

10.000 mils motorgaranti

Välj kvalitet och trygghet — välj Skoda med 10.000 mils (eller två års) motorgaranti. Skoda 1000 MB är nu mer än någonsin **årets bästa bilköp — endast 9.400** fritt på gatan i Stockholm och Trelleborg

Viktiga data för nya Skoda 1000 MB. Längd 417 cm. Bredd 162 cm. Höjd 139 cm. Hjulbas 240 cm. 4 breda dörrar. Vändradie 5,4 m. Motor 48 hk (SAE). Utbytbara cylindertöder. 4-växlad låda med golvspak. Automatisk choke. Hydrauliska 4-hjulsbromsar med 770 cm² bromsytta. 14" däck. Tjänstevikt 880 kg. Bagageutrymmen 340 liter. Fullständigt utrustad med bl. a. effektiv friskluftsvärmeanläggning, vindrutespolare, kylargardin. Underredsbeklädd och dubbelt rostskyddad kaross.

Generalagent för Sverige:
WULF & CO. AB

Vänersborg, tel. 0521/120 50, Stockholm tel. 08/24 22 50

vi kvinnor

Nummer 4 1966 — 18:e årg.

Ansvarig utgivare:

VALBORG SVENSSON

Redaktör: BIRGIT JANSSON

I redaktionskommittén:

GUNNEL GRANLID

MAUD SUNDQVIST

BIRGIT ÖHRN

Annonser: BIRGIT VINNÄ, Gimå-
gat. 40, Johanneshov. Tel. 48 59 70

★

Utkommer med nio nr per år

Prenumerationspris per år 8 kr

Lösnummer 1: — kr.

Postgiro 5 13 23 — Norrtulls-
gatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS

VÄNSTERFÖRBUND

Tel. 32 80 96

Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås 1966

ur innehållet:

<i>Kvinnorna och kommunalpolitiken</i>	3
<i>Joan Baez</i>	4
<i>Om mamma vill ta ett jobb</i>	5
<i>Hur ändra rådande könsrollsmönster?</i> ..	6
<i>Rymden gör inga galanta undantag</i> ..	8
<i>Skolan i ögonbrynets skugga</i>	10
<i>Varför mognar ungdomen tidigare?</i> ..	12
<i>Katastrofal rättvisa</i>	14
<i>Bäst i klassen</i>	15
<i>Kåseriet: morsor är morsor</i>	19

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsinriktningar och har därvid alltid hävdad sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga *kvinnornas rättigheter*: rätt att rösta och rätt att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra *alla barn ett lyckligt liv i trygghet*; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av *freden*.

kvinnorna och kommunalpolitiken

Ska kvinnorna bli fler eller färre i kommunalpolitiken efter valet i höst? Den frågeställningen är i högsta grad aktuell. Starka farhågor om att kvinnorna efter hand kommer att slås ut ur kommunalpolitiken har redan uttalats bl. a. av det socialdemokratiska kvinnoförbundet som i början av året genomförde en speciell konferens för att diskutera problemet. Det var främst mot bakgrunden av den förestående kommunreformen som frågan om kvinnornas möjligheter att göra sig gällande på det kommunala fältet diskuterades. Redan vid årsskiftet 66/67 kommer ett 70-tal nya kommunblock att tillskapas och i allt ska c:a 1000-talet kommuner sammanslås till c:a 280 kommunblock.

Denna utveckling leder ofelbart till att många nu kommunalpolitiskt verkssamma personer — både män och kvinnor — tvingas lämna sina uppdrag. De framtida "blockfullmäktige" kommer sannolikt att rekryteras bland "experterna" i de gamla kommunernas kommunalnämnder och drätselkammare. Där finns som bekant inte särskilt många kvinnor — nästan inga alls — och därför kan man på goda grunder befara att kvinnornas inflytande på den framtida kommunalpolitiken kommer att försvagas.

Kvinnornas antal i de nu sittande fullmäktigeförsamlingarna är inte imponerande stort. Av de 32.282 år 1962 valda stads- och kommunalfullmäktigedamöterna var endast 3.454 kvinnor, dvs drygt 11 procent.

Fördelningen på respektive partier var följande:

Socialdemokraterna	1.814 kvinnor	12,2 %
Högern	432	10,5
Centerpartiet	771	10,5
Folkpartiet	423	9,8
Kommunisterna	44	6,5
Övriga	34	3,5

Inget parti har anledning yvas över denna statistik. Inte heller kvinnorna. Den vittnar om ett alltför svagt intresse hos kvinnorna själva för kommunalpolitiken, men framför allt handlar det om bristfälliga åtgärder från partiernas sida när det gäller uppmuntra och skola kvinnor till de uppgifter det här gäller. Det finns anledning misstänka att ganska mycket av den anda som Hjalmar Mehr gav uttryck åt vid ovan nämnda konferens genomsyrar samtliga partier. Han uttryckte sig enligt referat i ST (20/2 —66) så här:

— Det är oerhört viktigt att kvinnorna kommer fram till de kommunala församlingarna. *Men de måste själva slå sig dit!* (vår kursiv.) Precis som arbetarrörelsen en gång av egen kraft fick kämpa sig fram till makten".

Vi bortser ifrån att liknelsen haltar — mot *vem* ska kvinnorna slåss? Mot männen? Mot samhället? Om endast kvinnornas egen aktivitet är avgörande kommer förmodligen de socialdemokratiska kvinnornas farhågor att besannas. Kvinnor uppträder som regel alltför försynt, i varje fall när de företräder vad som kan tänkas vara de-

ras personliga intressen. Som pressuregroup är de inte särskilt högljudda, uttalar sällan hotelser eller övar utpressning för att uppnå sina syften. Nej, förhoppningarna måste nog ändå knytas till respektive partier, som om de vill förverkliga den jämlikhet de i programtext ansluter sig till, måste vidta konkreta åtgärder för att säkra flera kvinnors inval i de kommunala församlingarna. Och här behövs ett nytänkande inom partierna. Det är inte så att kvinnor bara lämpar sig för vissa områden av kommunalpolitiken — områden som gammalt könsrollstänkande tilldelat dem. Vem vågar på allvar hävda att inte en kvinna kan bli en framstående expert på bostadsfrågor eller att hon inte skulle kunna ägna specialintresse åt kommunens finanssären-den? Men hittills har kvinnorna till 99,9 procent hänvisats till de områden av kommunalpolitiken som har direkt eller indirekt anknytning till den kvinnliga könsrollen — barnavård, hemhjälp, socialvård och skollfrågor.

Det är inte främst ett kvinnointresse att flera kvinnor blir engagerade i kommunalpolitiken, det är ett samhällsintresse. Det handlar om att på olika avsnitt av samhällslivet åstadkomma ökad jämlikhet mellan kvinnor och män.

Vågar vi, med utgångspunkt från vad som sägs av partiledarna i detta nummer av VI KVINNOR, hoppas på en bättring redan i höst?

Birgit Jansson

fortsätt insamlingen!

Sommaren och semestern nalkas. De flesta har säkert länge längtat dit. Låt oss bara inte glömma att kriget i Vietnam fortgår oberoende av årstidernas växlingar och kräver för varje dag nya offer.

Även om vi för några veckor byter vistelseort, så låt oss fortsätta insamlingsarbetet som hittills givit så gott resultat. Semesterresor för oss ofta i kontakt med nya människor. Ha listorna med på resan och se till att så många som möjligt blir i tillfälle att skriva på dem.

Innan vi går över till tabellen över nya redovisningar vill vi bara citera vad som stod att läsa på en av postgirotalongerna:

"Vi har nått 500-kronorsstrecket innan vår avdelning nu upphör i augusti. Vår vilja att hjälpa Vietnams kämpande och lidande folk kommer dock icke att upphöra".

Avsändare var Svenska Byggnadsarbetareförbundets avd. 453 i Porjus.

Transport	28.349: 44
Elisabeth Häggqvist, Stockholm	10: —
Mira och Vide Svensson, Solna	25: —
Albin Hägglund, Sörbärke	10: —
Valter Carlsson, Enskede	2: —
Boel Jorup, Sthlm, listinsaml.	110: —
Siv Lundberg, Malmberget, listinsaml.	425: —

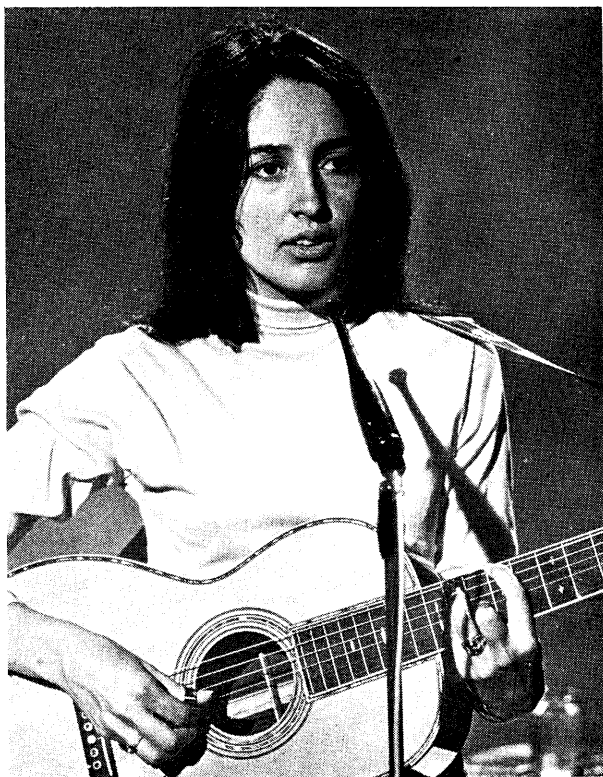
Tekn. personalen vid Norstedt & Söner tryckeri, Sthlm	289: 05
Sita Andersen o. Brita af Petersens, Sthlm, bössinsaml.	119: 77
Sixten Björklund, Bromma	10: —
Lilly Barum, Stockholm	20: —
Anna Larsson, Kinna	25: —
M. E. Sthlm, bössinsaml.	295: 60
Rågsveds DX-klubb	8: —
Bror Malmstedt, Bandhagen	10: —
Tora Pettersson, Kisa	10: —
Luleå SKV-avd., bössinsaml.	1.792: —
Hjalmar Johansson, Uddevalla	100: —
M. E. Sthlm, listinsaml.	86: 50
M. E. Sthlm, bössinsaml.	322: 20
Gunnel o. Helge Falk, Svappavara	50: —
Hägerstens SKV-avdelning	19: —
Alice Jonsson, Stockholm	10: —
Bengt Olsson, Hallstavik	30: —
Ellen Bergqvist, Göteborg	10: —
Vera Persson, Tyresö	10: —
M. E., Stockholm, bössinsaml.	178: 55
Sv. Järnvägsmanaförbundet, avd. 74, Göteborg	100: —
Dagny Dorsell, Jönköping	10: —
Linnea Wäppling, Malmberget	10: —
Nea Andersson, Malmberget	10: —
Bojan Hagström, Malmberget	10: —
Erik Vinnå, Johanneshov	25: —
M. Rytterlund, Eskilstuna	40: —

Ann-Mari Storck, Solna, bössinsaml.	123: 50
Brita af Petersens, Lidingö, listinsaml.	47: 50
Lilly Norling, Göteborg	10: —
M. E., Sthlm, bössinsaml.	301: 08
Larsson, Högman, Barkin, Eskilstuna	15: —
K. Vannerud, Tibro	10: —
Gunnar Larsson, Johanneshov	10: —
Stig Jonasson, Ålvsjö	5: —
Thea Lindahl, Karlsborgsverken	15: —
E. Åkerlöv, Uppsala	5: —
E. Siegman, Sthlm, listinsaml.	42: —
Ester Lundblad, Sthlm, bössinsaml.	110: 46
Avesta SKV-avd., listinsaml.	161: 50
Bollnäs SKV-avdelning	25: —
Eva Danielsson, Sthlm, bössinsaml.	50: —
Bjursläts SKV-avdelning	55: —
Sv. Byggnadsarbetareförb., avd. 453, Porjus	180: —
Skövde SKV-avd. listinsaml.	270: —
Signe Fredholm, Sthlm	10: —
Rosemarie Lind, Åkersberga	25: —
Agneta Larsson, Uppsala	6: —
Solna SKV-avdelning, bössinsaml.	101: 14
Årsta SKV-avdelning, listinsaml.	47: —
Eva Svensson, Sthlm, bössinsaml.	25: 74
Hälsingborgs SKV-avdelning	140: —
Gunnar Johansson, Ludvika	10: —
Carl Hesser, Djursholm	50: —
Munksunds SKV-avdelning	100: —
Koskullskulle SKV-avd., bössinsaml.	212: 65
Umeå-Skärgårdens SKV-avd.	384: 35
Brit Hedman, Rotebro	25: —
Hjalmar Johansson, Uddevalla	100: —

35.205: 03

Joan Baez

protestsångare till yrket, nyligen på Sverigebesök för en TV-inspelning.

Hennes konserter är alltid utsålda. Hennes skivor säljs i miljoner exemplar. Hon kunde kosta på sig lyxvillor, köpa egna flygplan och lustyachter. Hon kunde gå in i showbusiness eller få en fin anställning i industrin. Hon kunde leva i lyx.

Men det tycker hon inte är nödvändigt. Hon tycker det är mera nödvändigt att intressera sig för sina medmänniskors öden.

Joan Baez är anspråkslös. Hon klär sig enkelt och använder inte make-up. Hennes enda smycken är få — ett par vackra pärlband och ett par enkla ringar. Dessutom bär hon alltid anti-atombombsmärket och det emblem som utgetts till de medborgerliga rättighetersnas försvar.

Joan Baez är den mest kända, mest begåvade och mest älskade — men också mest hatade folksångaren i Amerika. Hon sjunger om livet och lever för sin sång. Hon sjunger gamla amerikanska folksånger, som burits vidare från generation till generation. Joan får dessa sånger att leva på ett nytt sätt. Hon sjunger också Bob Dylans protestsånger mot rasdiskriminering och mot kriget i Vietnam.

Hon bygger sin övertygelse på tre hörnstenar: *Rasernas jämlikhet, frihet, fred*. Hon är kompromisslös. I Texas, i den djupaste södern, fattade hon mikrofonen och förklarade vid ett av sina framträdanden:

"Ladies and gentlemen, jag är glad över att också se färgade åhörare i den här salen." Publiken var förbluffad. Se-

nare sa Joan glädjestrålade: "Alla visade starkt sin uppskattning. Jag var mycket lycklig."

Joan Baez klistrar affischer mot atombomber och marscherar i spetsen för pacifistdemonstrationer. Vid sidan av Martin Luther King demonstrerar hon mot rasdiskrimineringen. Joan Baez har blivit den oppositionella ungdomens symbol i Amerika. Hon är alltid med då det demonstreras mot kriget i Vietnam. Hon säger: "I Vietnam finns mer än 200.000 unga soldater, en del av dem är nyss fyllda 18 år. Regeringen säger inte huruvida dessa ynglingar kommer tillbaka och inte heller om de alltså är drygt 200.000 när de fullgjort sin militärtjänstgöring."

I London marscherade Joan tillsammans med Donovan mot Vietnampolitiken. Under påsken i år var hon i Västtyskland, där hon deltog i kärnvapenmotståndarnas protestmarscher i Ruhrområdet och Hessen.

Om sig själv säger Joan:

"Jag är egentligen inte alls sängerska, utan politiker. Jag skulle sluta upp att sjunga helt och hållet om jag genom att sjunga redan hade uppnått att det inte skulle skjutas i Vietnam åtminstone under en vecka."

Joan är inte rädd för att angripa president Johnson och försvarsminister McNamara. I sin sång "Think it over" kommer hon med en "vänlig rekommendation" till president Johnson att ompröva Vietnampolitiken.

Joan är konsekvent: hon vägrar att betala skatt, i varje fall den andel som

hon vet går till krigsmakten: "Med mina pengar betalas krigsföringen i Vietnam och jag är emot dödande och krig."

Joans frihetskärlek har troligen sitt ursprung i hennes barndomsupplevelser. Hon föddes den 9 januari 1941 i staten Long Island, USA. Hennes föräldrar var immigranter, modern dotter till en skotsk präst och fadern mexikan, även hans far var präst. Pappa Baez studerade fysik och är numera USA:s rådgivare i UNESCO-högkvarteret i Paris. Redan tidigt konfronterades Joan med rasförtrycket i USA. Då familjen flyttade till Redland, Kalifornien, sattes Joan i en skola för färgade barn, eftersom hennes far var mexikan.

Kärleken till folksången väcktes i Boston. En afton tog pappa Baez döttrarna Joan och Mimi med sig för att höra på folksångaramatörer på Tulla Coffe Grinder. Joan var förtjust.

Hon anslöt sig till en beatnikgrupp och slutligen 1959 kom hon i en folksångargrupp med på den första folksångsfestivalen i Newport, där hon med sin klara ljusa röst genast vann de 13.000 åhörarnas hjärtan.

Joan tyckte inte om halvheter. Långt här eller inte, men att uttrycka samhällskritik med en lång ovärdad lugg, smutsiga fötter och kläder, det gillar hon inte. Joan vill demonstrera genom att marschera för de medborgerliga rättigheterna. Tillsammans med tusentals demonstranter sjunger hon:

"Deep in my heart I do believe, we shall overcome some day."

Om mamma vill ta ett jobb...

Sigrid Ekendahl

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har tagit initiativet till skapandet av en arbetsgrupp bestående av representanter för bl. a. LO, SAF, SACO, TCO, Arbetskyddsnämnden, Arbetsmarknadens Kvinnonämnd och Arbetsmarknadens Yrkesråd. Kommittén har till uppgift att söka finna de vägar på vilka man kan nå ut till hemmen med upplysningar om de möjligheter som står till buds för husmödrar som vill ut i förvärvsarbete.

Ordförande i arbetsgruppen är *Sigrid Ekendahl*. Vi träffade henne i en paus i riksdagsarbetet och bad henne berätta litet om de planer kommittén har.

— Arbetsmarknadsstyrelsen har bedömt det som mycket viktigt att komma in i familjen med upplysning om de möjligheter som finns ifråga om om skolning, vidareutbildning och den service som arbetsmarknadsverket tillhandahåller i sådana sammanhang. Och det är just för att finna vägar på vilka vi bäst kan nå familjen som AMS ville samråda med arbetsmarknadens olika organ och organisationer, säger Sigrid Ekendahl.

— Jag vill emellertid betona, och det mycket starkt, att det här inte är frå-

ga om *agitation*, utan vad det handlar om är *information* om de möjligheter som står till buds för de kvinnor som *vill* ha förvärvsarbete. Att dom är ganska många, det vet vi, men vi vet också att många hinder står i deras väg. Och vi tar väl inte alldeles fel när vi tror att en del av dessa hinder finns just inom den egna familjen. Det finns män som så vant sig vid den service som den hemarbetande hustrun erbjuder att de inte vill avvara den. Det finns också relativt vuxna barn som inte förstår att mamman behöver och vill komma ut i arbete och så att säga få en egen profil. Men det handlar också om kvinnorna själva, som ofta dras med mindervärdeskomplex som gör att de inte tror sig kunna klara ett förvärvsarbete.

Det gäller ju bl. a. att få familjen att förstå att man måste fördela arbetsuppgifterna i hemmet på flera händer om hustrun vill ta förvärvsarbete. Min erfarenhet är att när männen väl får ta ansvar för hemsysslor är dom ofta mer rationella i sitt handlande än vad kvinnor är. De finner lättare metoder att förenkla och rationalisera arbetet vilket väl främst beror på att de är mera

vana vid att värdera sin egen tid i pengar.

— Kommer kommittén att ägna intresse även åt servicefrågorna?

— Det utgår jag ifrån eftersom servicefrågorna hör till de centrala när det gäller att lösa dubbelarbetets problem.

— Hur tänker ni nu upprätta kontakterna med familjerna?

— Det är ännu inte helt klart vilka medel vi ska använda. De som sitter med i arbetsgruppen har just till uppgift att fundera över saken inför nästa sammanträde. Men självklart hoppas vi att radio och framför allt TV ska ha intresse av att medverka. Dessutom kan man naturligtvis tänka sig folders och andra trycksaker och att vi i övrigt söker upprätta kontakter med hemmen via föräldraföreningar och den fackliga rörelsens vanliga informationskanaler.

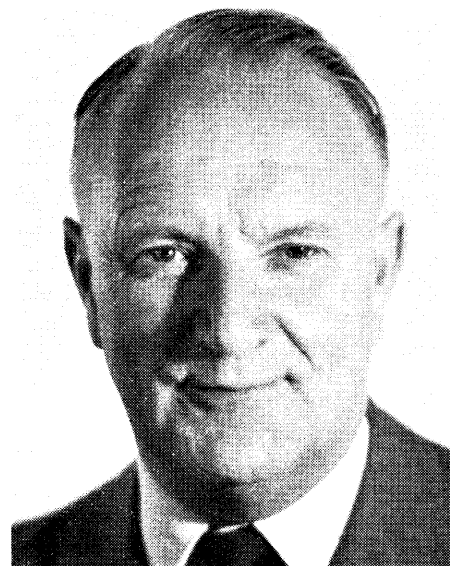
— Och när startar informationskampanjen?

— Vi räknar med att kunna dra igång på allvar i höst, då vi har allt arbetsmaterial klart, säger Sigrid Ekendahl och lovar att vi då gärna får återkomma för att få ytterligare upplysningar.

B. J.

vi kvinnor frågar partiledarna:

hur ändra rådande könsrolls mönster?

- 1. Vilka åtgärder anser Ni vara de viktigaste för att ändra nuvarande könsrollsmönster?**
- 2. Vilka initiativ är Ni personligen beredd att ta — eller genom Ert parti stimulera — för att följa upp vad Ni uttryckt i svaret på den första frågan?**

1) Nuvarande könsrollsmönster torde främst bero på människornas inställning och attityder och mindre på formella åtgärder och föreskrifter i samhället, alltså en konservatism. Det gäller att ändra på förekommande vanföreställningar och fördomar och därvid torde upplysning och debatt vara de mest verksamma medlen. Självfallet måste hinder som kan föreligga i lagstiftning o. dyl. avlägsnas, men erfarenheten har visat att detta tyvärr inte är tillräckligt.

2) Centerrörelsen deltar givevis både inåt och utåt och inte minst genom sitt kvinnoförbund i upplysningsverksamheten och debatten i dessa frågor. Det avser vi att fortsätta med.

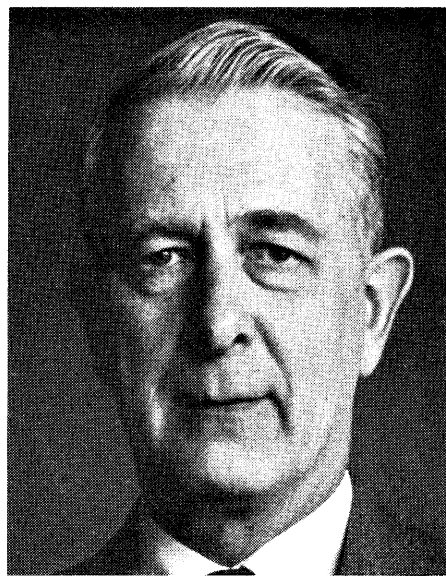
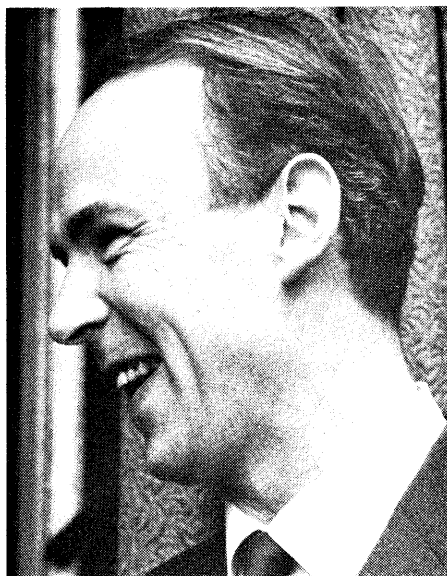
Stor vikt bör fästas vid skolan och dess studie- och yrkesorientering. Här finns goda möjligheter att få bort förlegade inställningar både ifråga om "manliga" och "kvinnliga" yrken och karriärer och ifråga om t. ex. ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan man och kvinna i hemmen.

Då den gamla inställningen att "kvinnans plats är i hemmet" alltmer ger vika är det naturligtvis av särskild vikt att kvinnornas möjligheter på arbetsmarknaden förbättras. Vi avser sålunda att fortsätta vårt arbete för att förbättra möjligheterna till barntillsyn och för att genom arbetsmarknadspolitiska och inte minst lokaliseringspolitiska insatser få bort den omfattande s. k. dolda arbetslöshet som otvivelaktigt förekommer bland kvinnorna.

Härjämte finns en rad frågor där den s. k. könsdiskrimineringen kan behöva bevakas — men det skulle föra för långt att gå in på allt detta.

Gunnar Hedlund

Statsminister Tage Erlander, som på grund av alltför stor arbetsbelastning tyvärr inte hunnit svara på våra frågor, framhåller emellertid att problemen intresserar honom i allra högsta grad. Vi hoppas att vid senare tillfälle få publicera hans synpunkter.

1) Grunden för nuvarande könsroller är rådande samhällsstruktur. Det är det kapitalistiska produktionssättet och dess krav som utformat rollerna och åstadkommit den diskriminering som kvinnorna är utsatta för. Viktigt för att ändra det existerande mönstret för könsrollerna är därför att skapa ett annat samhällssystem, som bygger på genomförd jämlikhet. Könsrollerna är klassbundna, är olika för olika klasser och grupper. Delvis är de uttryck för en dubbel eftersläpning, dels från det tidigare patriarkaliska samhället, dels från kapitalismens tidigare period med dess speciella krav. Till könsrollernas konservering bidrar därför även traditioner och fördomar, såväl hos män som hos kvinnor. Om man vill uttrycka sig tillspetsat kan man säga att könsrollerna till stor del upprätthålles just genom – könsrollerna. En ihärdig agitation mot nuvarande rollfördelning är därför nödvändig.

2) En hel serie åtgärder är nödvändiga för att förändra det nuvarande mönstret som är oförnuftigt och odemokratiskt. Förändring av samhället i enlighet med de socialistiska idealen. En barnuppfostran i enlighet med dessa ideal. Revision av läroböcker och sådan undervisning i skolorna, som konserverar nuvarande könsroller. Yrkesutbildning utan könsrollsmönster. Avskaffande av nuvarande diskriminering på arbetsmarknaden av kvinnorna. Förändrad arbetsmarknadspolitik. Utbyggnad av samhällets barntillsyn och av service i olika former för familjerna. Översynen av sociallagstiftningen och skattelagstiftningen som nu bygger på tidigare sociala former. O. s. v. En rad förslag har ställts i motion nr 787 i andra kammaren vid årets riksdag. En av undertecknarna är

C. H. Hermansson

1) Kvinnans ställning på arbetsmarknaden kan förbättras. Det är självklart att kvinnan skall ha samma lön som mannen för lika arbete. Vad jag däremot inte kan acceptera är tendensen att se på hemmafrun som en arbetskraftsreserv. Kvinnan måste få frihet att välja om hon vill vara hemma och sköta barnen eller gå ut i förvärvslivet och lämna barnen under tillsyn. Denna valfrihet har hon inte idag eftersom det är betydligt gynnsammare ekonomiskt för familjen om båda makarna arbetar och barnen är på daghem, trots att det samhällsekonomiskt sett inte spelar någon större roll. Hemmafruns arbete är sorgligt underskattat av statsmakterna. Att fostra sina egna barn till goda medborgare anser jag vara en ansvarsfull och stimulerande uppgift. Det är synd att inte flera män kan ägna sig åt denna uppgift. Kanske blir det en ändring i detta avseende i framtiden då könsrollsdebatten verkligen lett till den verkliga jämlikheten mellan kvinna och man som den yngre generationen finner naturlig.

2) Att den socialistiska familjepolitiken fått ett barnfientligt resultat visar tyvärr det faktum att det i Sverige föds färre barn än i något annat jämförbart industriland. Många – alltför många – anser sig helt enkelt inte ha råd med att ha barn. Högerpartiet har för sin del för att förbättra denna situation bl. a. påtalat de orättvisor som drabbar barnfamiljerna i beskattningen. Barnbidragen är t. ex. inte tillräckliga. De måste kombineras med barnavdrag, vilket bör utformas så att ett visst belopp för varje barn får dras av från den totala inkomsten innan den beskattningsbara inkomsten fastställs. Om kvinnan föredrar att arbeta så borde hon få göra avdrag för samtliga de kostnader som barntillsynen drar med sig, vare sig hon föredrar hembiträde, familjedaghem, daghem eller lekskola. Då skulle kvinnan få verklig större ekonomisk frihet att välja den livsform som passar henne bäst.

Yngve Holmberg

1) En förändring av nuvarande könsrollsmönster är en process som måste energiskt främjas men som likväl endast kan utvecklas steg för steg på grund av de starka psykologiska hämningar som finns – inte endast bland männen.

Till de åtgärder jag anser vara viktiga hör att kvinnorna beredas likställighet ifråga om utbildning och att skolväsendet motverkar traditionerna om könsrollerna. Läroböcker och informationsmaterial om arbetsmarknad och yrkesval samt naturligtvis undervisning i hemkunskap och slöjd bör ta hänsyn här till. Spärrar för flickorna som finns i praktiken, även om inte på papperet, bör avlägsnas. Press, radio och TV bör genom upplysning motverka ett bevarande av könsrollerna.

Naturligtvis bör lika lön för män och kvinnor för samma arbete genomföras i praktiken. Stat och kommun bör föregå med gott exempel. Kvinnornas rätt till omskolning och ökad tillgång till deltidsarbete för såväl män som kvinnor är viktiga saker för att öka valfriheten. Lagstiftningen med pension och offentlig försäkring bör överses med större likställdhet i sikte.

2) Med det ovan sagda har jag angett riktlinjerna för några sidor av en liberal politisk verksamhet och har därmed besvarat den andra frågan.

Bertil Ohlin

RYMDEN GÖR INGA GALANTA UNDANTAG FÖR DAMER...

Valentina Teresjkova har varit på besök i Sverige i samband med öppnandet av rymdutställningen på Tekniska Museet i Stockholm. Hon talade vid ett möte i Stockholms Medborgarhus där SKV var en av arrangörerna.

— Vi ser i kosmonauten Valentina Teresjkova en föregångare både som kvinna och rymdfarare. Ni har inte bara sprängt kvinnornas aktivitet utan ni har också vidgat gränsen för hela jorden och dess invånare.

Så började *fil. lic. Karin Schultz* sitt välkomsttal till Valentina Teresjkova vid den festliga kvällen som Svenska Kvinnors Vänsterförbund och Sällskapet för främjande av kulturella och ekonomiska förbindelser mellan Sverige och Sovjetunionen anordnat på Medborgarhuset den 20 april i anledning av den

första kvinnliga kosmonautens besök i Sverige. Salen var fullsatt av en mycket entusiastisk publik och kvällen blev en av höjdpunkterna i Valentinas besök. Nu fick den stora allmänheten också tillfälle att se henne och lyssna till vad hon hade att berätta om sig själv.

— Kosmonauterna visar oss gemenskapen mellan jorden och stjärnorna och ger oss utsikt över jorden som en enhet, fortsatte astronomen Karin Schultz. Vårt lilla jordklot går sin bana framåt årsmiljon efter årsmiljon runt Vintergatan och följer den på dess vand-

ring genom världsalltet. Jorden är som en atom, en oumbärlig byggsten i oändligheten. Därför ligger det högfärd och okunnighet i att bekämpa andra och ta ifrån dem deras rättigheter. Ni, Valentina Teresjkova, har själv förklarat att under era dygn i rymden var er ivrigaste önskan att er "Vostok 6" skulle bidra att skapa fred mellan folken. Vi har rätt i att i er hälsa en pionjär i kampen mot fördomar mellan människor om ras och kön, för vänskap mellan staterna och för kunskap om jordens plats i universum. Jag ber våra vänner förena sig i en varm välkomstapplåd för allas vår hedersgäst, Valentina Teresjkova.

Kvällen bjöd på underhållning av popbandet "The Spotnicks", som i färggranna kostymer spelade vemodiga ryska folkvisor, "Den gamla kusken", en japansk melodi och så en speciell visa tillägnad Valentina "Vostok VI". Där hörde man hur hon dundrade i väg och flög genom rymden. Medlemmarna i "The Spotnicks" överlämnade skivor till Valentina efteråt; man får anta att det var den egna kompositionen till kosmonauten. Sen uppträdde en barngrupp i svenska folkdräkter och visade Valentina med följe prov på våra svenska folkdanser. Linluggarna blänkte och fötterna stampade så gott de kunde för att visa representanterna från kosackernas land att vi har litet temperament här också.

Valentina Teresjkova omgiven av medlemmar i "The Spotnicks". På bilden på vidstående sida överlämnar dr Andrea Andreen SKV:s present och här nedan flankeras Valentina av astronomen Karin Schultz och SKV:s ordförande Eva Palmaer.

Och så fick Valentina blombuketter av dem allihop. Doktor Andrea Andreen uppvaktade Valentina med en present från Svenska Kvinnors Vänsterförbund; det var en förtjusande liten lappmossa som hon hoppades skulle passa bra till Valentinas egen lilla dotter. Och så blev det till slut också hedersgästen Valentinas egen tur att tala.

— Hjärtligt tack för all hjärthet och vänlighet mot mej och för alla de fina och vackra ögonblick ni skänkt mej — ett stort ryskt tack! Jag har kommit hit med de varmaste välgångsönskningar från hela sovjetfolket som önskar er allt gott. Jag har även hälsningar med mig från de andra kosmonauterna.

Jag har träffat representanter från alla samhällsskikt av svenska folket och har även besökt studentstaden Uppsala. Alla har varit översvallande vänliga mot mej. Här i Förbundet Sverige—Sovjetunionen och i Svenska kvinnors vänsterförbund vet jag att jag talar till kamrater och vänner. Som en vanlig sovjetmedborgare vill jag rikta några korta ord itill er om förhållandena i Sovjet och mitt folks liv.

Bland sovjetkosmonauterna finns en grupp kvinnor som genomgår samma program som de manliga kosmonauterna. Rymden gör inga galanta eftergifter för damer, därför måste vi genomgå

samma hårda program som de manliga kosmonauterna. Innan någon kvinna varit uppe i rymden, talade man om kvinnan som det svaga könet och sade att hon knappast kunde klara sådana uppgifter. Men jag kan försäkra att hos oss är kvinnor och män jämställda på alla områden inom industrin, statsförvaltningen, inom vetenskap och teknik, inom flyget och nu också i rymden. Det finns näppeligen något annat land som

kunnat släppa ut en kvinna i rymden. Bakom det kan bara ligga ett land som har fullkomlig likställighet mellan män och kvinnor. Jag vill inte säga nåt illa om männen, så duktiga, snälla och pyssliga som de är — om vi kritiserar dem så gör vi det av kärlek och en vänskaplig kritik som männen inte skall ta illa upp.

Vad ska jag säga mer om mej själv?

Fortsättning på sidan 18

skolan i ögonbrynets skugga

År 1954 vistades konstnärinnan Bertha Hansson i Natal. Hon märkte att den fina afrikanska konstslöjd, som en gång blommat rikt, nu hade hunnit helt glömmas bort under de sista omvälvande årtiondena. Kunde erfarenheterna från den svenska hemslöjden vara till nytta? Idén till en svensk konsthantverksskola föddes under samtal med biskop Helge Fosséus. Men vägen till förverkligande var lång. Återkommen till Sverige talade Bertha Hansson om sin idé, ett intresse väcktes, en kommitté bildades för stöd åt afrikanskt konsthantverk.

Som en första liten försöksgrupp sändes ett ungt svenskt konstfackspar till Natal. Ulla och Peder Gowenius ägnade sitt första halvår åt att studera vad som trots allt fanns kvar av traditionen, och åt arbete på Ceza-sjukhus med olika former av arbetsterapi. Efter en tid tyckte de sig se de riktlinjer de ville dra upp för sitt arbete.

Den gällde främst kvinnorna. Männen söker sig till städernas mera avlönade

jobb och lämnar kvar sina hustrur ute i byarna. Kanske för gott, kanske för att återkomma någon gång om året – ofta med ett nytt barn som följd. Inte sällan bildar männen två familjer. Men huvudansvaret för att försörja familjen ute i byarna ligger på kvinnorna. Och för den afrikanska kvinnan står endast två yrken öppna: att bli sjuksköterska eller lärarinna.

Peder och Ulla Gowenius ville skapa ett nytt yrkesalternativ med försörjningsmöjlighet: arbetsterapeutens.

Men också de kvinnor, som inte kunde fullfölja hela denna utbildning, borde genom konsthantverk – främst vävnad – kunna förbättra sina ekonomiska villkor.

För att möta dessa behov behövdes olika former av utbildning. En skola, där arbetsterapeuterna kunde utbildas, en verkstad, dit traktens kvinnor – och män – kunde komma och väva. Nästa groplats för utbildningen blev sjukhusen, dit arbetsterapeuterna sändes när de var fär-

digutbildade, och mindre verkstäder ute i byarna. Allt måste byggas ut etappvis. 1962 kunde E.L.C. Arts and Crafts Center öppnas på missionsstationen Umpumulo i samarbete med Evangelic Lutheran Church – en förutsättning för att få tillstånd att arbeta.

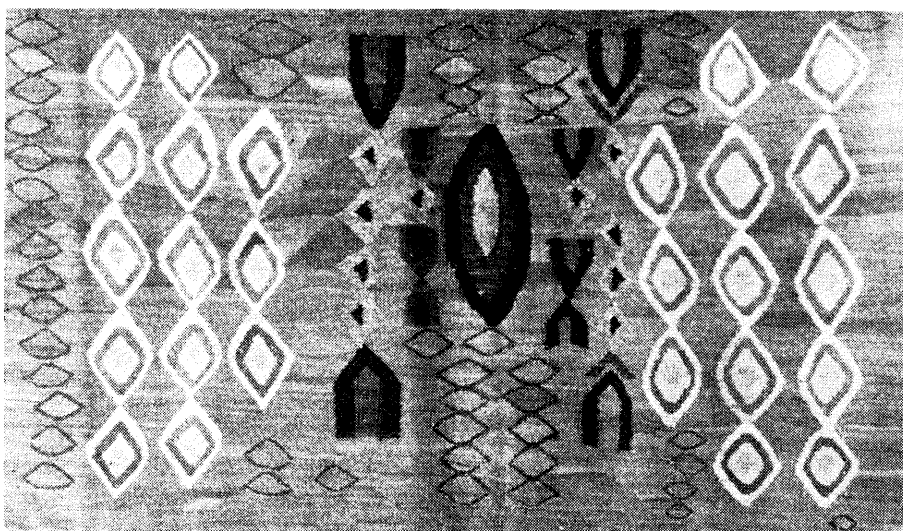
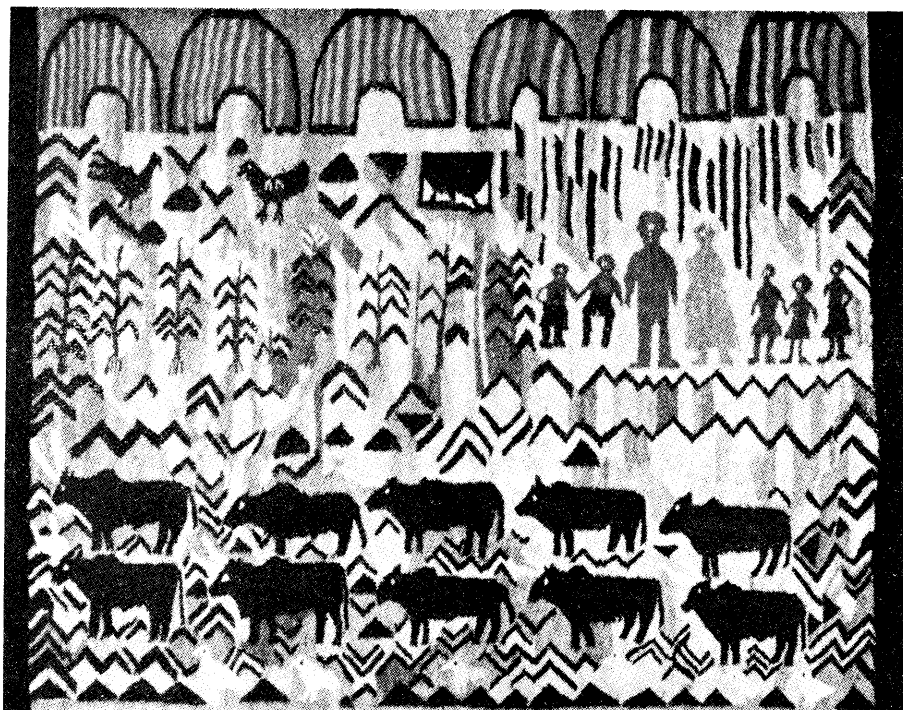
Sedan har allting gått fort – nästan alltför fort, tycker Peder Gowenius. Behovet är så oerhört stort, resurserna ännu så små. Man tvekar att lova för mycket, inte kunna hålla löftena. Skolan har flyttat till Rorkes drift, till den gamla missionsstationen Oskarsberg, vid berget Eshyanes fot – namnet betyder ögonbrynet. Nu arbetar åtta lärare vid skolan, och verkstaden sysselsätter ett sjutital kvinnor och män. 1965 utbildades de fyra första A.C. Advisers och senare ytterligare fem och har börjat sitt arbete vid sjukhusen.

Avsättningsmöjligheterna finns både inom och utom landet. Hittills har skolans alster visats vid två utställningar på Konstfackskolan och en på Röhsska museet i Göteborg. Den sista, stora hölls nu i mars på Moderna Museet: ett sjuttital mattor och gobelänger valda bland 200 som transporterats från Afrika. Dessa förbluffande skickliga, ursprungliga och färgglödande mattor, med abstrakta, traditionella mönster eller liknande tavlor, fyllda av fantasi och verklighet såldes på några få dagar.

Verksamheten kan utvidgas. Produkterna går att sälja. Afrikanska stipendiater har sänts till Sverige för vidareutbildning och återkommer till skolan som lärare. Så långt är allt gott och väl. Men på många sätt står man nu vid en skiljelinje. Peder och Ulla Gowenius vill också fortsättningsvis hålla den konstnärliga kvaliteten. Samtidigt ser de de stora krav som ställs på deras skola, om den verkligen skall fungera så som de önskar. De infödda behöver undervisning i engelska, i hushållskunskap, i samhällskunskap. Skall de räcka till? Till sommaren reser Peder och Ulla Gowenius ut igen, till skolan i ögonbrynets skugga. Redo att möta de nya problemen.

K. W.

Bilderna här ovan visar några av de gobelänger som fanns med på utställningen på Moderna Museet. Bilden t.v. Azaria Mbatka med sina linoleumtryck.

we shall overcome

Vi skall övervinna

Denna sång har mer än någon annan blivit kampsången nr 1 i kampen för medborgerliga rättigheter åt alla färgade människor i USA.

Vi skall övervinna,
vi skall övervinna,
vi skall övervinna en dag
Oh djupt i mitt hjärta, känner jag
vi skall övervinna en dag.

We shall overcome,
we shall overcome,
we shall overcome, some day
Oh deep in my heart, I do believe
we shall overcome some day.

Vi bygger en ny värld
vi bygger en ny värld,
vi bygger en ny värld en dag
Oh djupt i mitt hjärta, känner jag
vi skall övervinna en dag.

We'll walk hand in hand,
we'll walk hand in hand,
we'll walk hand in hand to day.
Oh deep in my heart, I do believe
we shall overcome some day.

Fred i hela världen,
fred i hela världen,
fred i hela världen, en dag.
Oh djupt i mitt hjärta, känner jag
vi skall övervinna en dag.

We shall overcome,
we shall overcome,
we shall overcome, some day.
Oh deep in my heart, I do believe
we shall overcome some day.

Varför mognar ungdomen tidigare?

Det har konstaterats att den biologiska mognadsprocessen hos pojkar och flickor i hög grad accelererat under de allra senaste decennierna. En tysk vetenskapsman, fil. dr Hans Löve, redogör här för några av de intressanta rön som forskare kommit fram till ifråga om den tidigare könsmognaden och dess orsaker.

Sedan flera århundraden tillbaka har man kunnat konstatera att människorna ökar i längd. Man behöver bara gå till ett museum och ta sig en titt på riddarrustningarna eller de "för små sängar" man under medeltiden sov i. Men det var först på 20-talet som det här fenomenet blev särskilt påtagligt. Det är nämligen inte bara den s. k. post-natala utvecklingen (efter födseln) utan också den intrauterina (utvecklingen under fosterstadiet) som visar förändringar. Redan vid födseln är barnen nu för tiden större än de var i början av detta århundrade. De väger mer och är längre. Det har redan gett upphov till vissa teorier om att framtida mödrar inte skulle kunna föda sina barn på naturlig väg bl. a. därför att barnets huvud blir så stort...

Barnen i förskoleåldern uppvisar också förändringar ifråga om den biologiska utvecklingen. Numera har de flesta 7-åringar förlorat flera mjölkttänder när de börjar skolan. Förr hände det först mot slutet av första skolåret.

Flickornas bröst börjar utvecklas redan i 11—13-årsåldern. Det är inte bara "bystmättet" som blir större, också fötterna blir det. Allra tydligast märker man den accelererande mognadsprocessen hos ungdomen i pubertetsåldern. 12—13-åringar är numera 10—12 cm längre och väger 7—8 kg mera än vad pojkar och flickor gjorde på 20-talet. På 30 år har således en mycket snabb utveckling ägt rum.

Flickor får mens allt tidigare

Största intresset väcker emellertid könsmognaden — som ju diskuteras intensivt numera. Vad flickorna beträffar finns det gott om statistiska uppgifter som bekräftar att menstruationen i tidigare generationer inträdde betydligt senare än vad nu är fallet. 1906 fick flickorna i medeltal sin första mens vid 15,6 års ålder, 1915 vid 14,6 och 1920 vid 14 års ålder. 1930 hade medeltalet redan sjunkit till 13,6 och numera ligger det mellan 12 och 12,6 års ålder. Det är inte bara könsmognaden som kommer tidigare, man har också kunnat konstatera att kvinnornas menstruation upphör vid allt senare ålder. År 1900 hade 50 procent av alla kvinnor ingen mens efter 45 års ålder, 1950 hade medeltalet stigit till 47,3 år och 1960 hade hälften av alla 50-åringar alltså mens.

Även pojkarnas könsmognad har påskyndats i samma grad. Det egendomliga är att båda världskrigen spelade en viss roll i den allmänna utvecklingstendensen. I nästan alla europeiska länder kunde man efter andra världskriget iaktta en viss stagnation i accelerationen, men efter 1949 har utvecklingen påskyndats igen alldeles tydligt. Förr rådde en ganska betydande skillnad mellan stadsbarn och landsortsbarn, mellan barn från välsituerade hem och barn från fattiga hem. Stadsbarnen och barnen från de välsituerade hemmen utvecklades snabbare. Men efter andra

världskriget har skillnaden mellan stads- och landsortsbarn så gott som helt utplånats. I en skolklass kan man inte längre lägga märke till vem som kommer från ett fattigare eller ett rikare hem.

Varför mognar ungdomen tidigare?

Dessa allmänna tendenser är inte enbart betecknande för de utvecklade länderna i Europa utan är tydligt märkbara också i Asien och Afrika. Varpå beror det då att barnen uppnår könsmognaden mycket tidigare i dag än för t. ex. 30 år sedan?

Det finns inget entydigt svar på den frågan. Forskarna diskuterar problemet med både hetta och skärpa. De flesta anser att förändringarna i vår näring spelar den största rollen. Vi äter numera mera äggviteämnen och fett och använder mera njutningsmedel. Därav kan man delvis förstå varför det inträdde en stagnation under krigsåren och efter krigstiden, då livsmedelssituationen var sämre. Också arbetar- och landsortsbarnens snabbare utveckling kan förklaras med att levnadsstandarden stigit. De förbättrade sociala förhållandena inverkar verkligen på könsmognaden. Genom försök med djur har man konstaterat att en förbättrad näring — särskilt en vitaminrikare kost — inverkar mycket starkt på könsutvecklingen.

Andra forskare framhäver åter andra stora förändringar som skett i barnens omgivning under det här århundradet.

Genom idrott och gymnastik utsätts barnens organism för kroppsövningar som tjänar till att utveckla kroppen. En forskare vid namn Koch anser t. o. m. att barnen genom att de tvingas att blotta sin kropp mycket oftare och genom att de nu för tiden får mycket mera sol än förr mognar snabbare. Men enligt denna teori borde befolkningen i högländerna, som utsätts för starkare ultraviolet bestrålning mogna tidigare än befolkningen i slättland. Något dylikt har vetenskapsmännen dock trots undersökningar inte kunnat påvisa. Klimatet eller näringen utgör följaktligen inte de enda faktorerna som inverkar på könsmognaden.

Yttre intryck inverkar också

En förklaring till varför ungdomen mognar snabbare nu ligger i den enorma tekniska utvecklingen. Redan från tidigaste barndomen utsätts människan för alla möjliga syn-, hörsel- och känslointryck, som dagens maskinella värld utövar på oss. Barnen utsätts för ett överflöd av sinnesretning även genom så självklara tekniska hjälpmedel som det elektriska ljuset, radion och bilar. Allt bidrar till att barnen tvingas till prestationer av sådan art, som aldrig skulle ha krävts av barnen i uppväxtåldern. I skolan ökar kraven på barnen i proportion till det ökade lärostoffet. Naturligtvis har vår civilisation inte enbart positiv inverkan på accelerationen, utan också negativ. Men den positiva överväger. Man har exempelvis kunnat iaktta att hämningar som förr hindrade barnets psykiska och fysiska utveckling numera äntligen tycks försvinna. Den belastning eller stress som barnen i negativ mening utsätts för på grund av retningsövermättet utifrån beror dock inte bara på omgivningen, utan också på förhållandena i hemmet. Barnens TV-tittande spelar här t. ex. en viss roll.

Mognar barnen snabbare också psykiskt?

Ett stort problem som uppstått i och med den snabbare könsmognaden är om barnen också psykiskt mognar lika snabbt. Det bör ju av naturliga skäl finnas en viss harmoni mellan den fysiska och psykiska utvecklingen. Forskarna är inte ense på den punkten. En del psykologer anser att barnens och ungdomens andliga prestationsförmåga inte uppnår samma nivå som den kroppsliga utvecklingen skulle kräva. De talar om "ickeparallellitet" i utvecklingen. Andra forskare åter anser att man nog kan påvisa "parallellitet" mellan den fysiska och psykiska utvecklingen. Båda dessa riktningar av forskningen har delvis rätt men också fel. Den kroppsliga accelerationen är nämligen i sig ett uttryck för den växelverkan som råder mellan människans

biologi och hennes omgivning. Man kan alltså inte säga att det påskyndade kroppsliga utvecklingen skulle vara orsaken till vissa prestationer. Det avgörande är här liksom i så mycket annat den *sysselsättning* som barnen ända från de är små under givna samhälls- och utvecklingsförhållanden har. Den fysiska utvecklingen betyder ingalunda att barnet också psykiskt skulle kunna prestera lika mycket. Det har forskarna entydigt kunnat fastställa.

Bör 13—14-åringar ha könsumgänge?

En sak som intimt sammanhänger med den tidigare könsmognaden är barnens allt tidigare intresse för sex. Ofta får man höra föräldrar som förfasar sig över att deras barn intresserar sig för sexfrågor i en ålder, då de själva

der, är det bra att gifta sig tidigt, hur kan man undvika graviditet etc., etc. I TDR har man också diskuterat om det är rätt av föräldrarna att motsätta sig att deras barn "kilar stadigt" fastän de bara är 13—14 år gamla.

Alla dessa frågor visar vilket stort ansvar först och främst föräldrar och lärare har inför ungdomen av i dag. Det går inte att komma med anklagelser för att den hyser intressen, som har sin naturliga förklaring. Därför får man inte undandra sig sitt stora ansvar t. ex. på lärarhåll. Jämsides med den stora nyfikenhet som sexuella frågor överhuvud taget skapar bland unga finns det också en registrerad större sexuell aktivitet. Att ungdomens könsumgänge börjar tidigare än förr beror dock inte enbart på att könsmognaden kommer

inte alls sysslade med sådana saker. Vad föräldrarna inte vet är att det är fullt naturligt att barnens s. k. psykosexuella intresse numera också inträder 2—3 år tidigare än när de själva var unga på 1920- och 30-talen. Nuförtiden sysselsätter sig flickor och pojkar i de högre skolklasserna inte längre med frågor som "kroppsbyggnaden" och "den egna könsutvecklingen", utan redan med sådana frågor som "havandeskap" och "födelse". Professor Grimms undersökningar i vissa skolor i TDR visar detta mycket tydligt. Psykologerna måste numera mycket allvarligt sysselsätta sig med frågor som "får 13—14-åringar ha könsumgänge?". Ungdomen i den åldern diskuterar numera inte längre de grundläggande sexuella faktorerna så mycket som just andra, mer långtgående problem som: får man sällskapa med en pojke som är mycket äldre, är det en "skam" att bli mor vid 16 års ål-

tidigt, utan också på omvärldens inflytande. Dagligdags utsätts de unga genom film, TV, böcker, tidningar, reklam etc. för sexuella normer, som egentligen hör de vuxnas värld till. Svaret för ungdomens sexuella beteende ligger således hos oss vuxna. Särskilt föräldrarna spelar en stor roll — atmosfären i hemmet — för barnen följer oftast omedvetet föräldrarnas exempel, läser deras böcker etc. Sexuell upplysning är också absolut nödvändig. Det största felet med den sexuella upplysning som ges, är att den som regel kommer för sent därför att föräldrarna har sin egen könsmognad som måttstock. Redan i 11-årsåldern bör barnen bli upplysta. Det gäller i dag inte att söka bespara sina barn från en allt för tidig konfrontation med sexfrågor och -upplevelser, utan att förbereda dem på sexuallivet i en så positiv anda som möjligt.

TAGE DANIELSSON:

KATASTROFAL RÄTTVISA

Följande avsnitt är hämtat ur Tage Danielssons "Postilla", utgiven på Wahlström & Widstrands förlag (17: 50). Postillan innehåller 52 profana predikningar och betraktelser. Verkligt underhållande läsning för alla som inte räds att se på sina egna svagheter och fördomar med Tage Danielssons skärpta satiriska blick.

KUNGÖRELSE:

På grund av ämnets ömtåliga karaktär kommer vi efter den gemensamma sången att uppdelas predikan i två avdelningar: endast för herrar kl. 11.15. endast för damer kl. 11.45. Damer får vänta utanför under tiden.

FÖRSAMLINGEN SJUNGER:

När ska vi någonsin kunna försona skapelsens klave med skapelsens krona?

PREDIKAN FÖR HERRAR

Mina herrar! Nu när vi kan tala ostört med varandra så kan vi väl först komma överens om en sak: vi måste göra något åt det här med damernas rättvisekrav. Det var väl all right så länge ingen sa någonting, men nu har ju många damer dragit upp frågan gång på gång under en längre tid, och då måste något göras. Det skulle se illa ut annars. Vi skulle komma i en löjlig dager om vi inte gick med på de rätt självklara kraven om lika lön och lika möjligheter. Vi gör ju en hel del för de underutvecklade länderna, och det skulle nog se bra ut om vi tog och slog ett slag för damerna också. Själva klarar de naturligtvis inte av den här saken, för det har ju med politik att göra. Och för övrigt är det tydligen inte så många damer som har insett att de bör få det likställt. Då måste vi ju hjälpa dem att inse det till att börja med. Ni tycker kanske att det är emot våra egna intressen, men för det första får vi ju inte vara reaktionära, och för det andra kan vi väl, när vi nu själva för saken på tal, dirigera resonemanget så att följderna inte blir rent katastrofalt rättvisa, utan mera moderata. På så sätt gör vi oss själva en tjänst i det långa loppet, samtidigt som vi räddar ansiktet! Gå nu ut och missionera! Någon kan väl säga till damerna att de kan komma in och sätta sig.

PREDIKAN FÖR DAMER

Mina damer! Ni är vackra som små ängsblommor allesammans! Jag skulle kunna gå genom eld och vatten för er! Jag vill att ni ska ha det bra! Inte ska ni ha sämre betalt än vi herrar! Nu må ni tro att vi ska hjälpa er så att ni blir likställda med oss! Det är klart att i somliga familjer tjänar ju mannen mer än hustrun, och då har han förstås inte tid att vara hemma så mycket, så i dylika fall måste det, som ni förstår, vara bäst om hustrun är hemma mera, eftersom hon ju inte tjänar så mycket som han. Hon måste ju vara hemma, nämligen. Annars kan ju inte mannen tjäna så mycket. När hon inte tjänar så mycket som han eftersom hon är mera hemma, så är det ju bättre för familjens ekonomi att hon är hemma. Det förstår ni, vad? Små förtjuserskor! Men i princip ska givetvis alla ni änglalika varelser ha det lika bra på alla sätt som vi män. Om inte bättre! Vi unnar er allt gott! Vi lovar att vara snälla och hjälpsamma. Vi ni gå på bio, så gå bara! Vi stannar gärna hemma hos barnen, om vi är hemma.

Och ni må tro att vi ska tala med alla elaka politiker som inte gör tillräckligt mycket för er! Vi ska minsann visa dom att dom lever! Allt ska bli så bra. Jag tycker så mycket om er! Tycker ni lite om mej också?

Har den blonda damen på sjätte bänk något emot att vi gör sällskap hem? Så kan vi kanske på tu man hand diskutera oss fram till en vettig lösning?

SKV-krav:

lagstifta mot all aga av barn

Vid SKV:s förbundsstyrelsemöte 5-6 februari antogs följande uttalande som tillställdes statsrådet Ulla Lindström.

De fall av barnmisshandel som den senaste tiden avslöjats blottar svåra missförhållanden i vårt land. Det finns underlag för misstanken att barnaga i hemmen förekommer i stor utsträckning.

Svenska kvinnors vänsterförbund vill framhålla som sin övertygelse att förbud mot alla former av barnaga är nödvändigt.

I det förslag som föreligger till ändring av föräldrabalken avses att ge ökat skydd för minderåriga mot misshandel. Det är uppenbart att lagstiftarna i likhet med den psykologiska sakkunskapen anser att våld inte bör användas vid uppfostran. Man tvekar dock inför tanken att förbjuda aga av barn.

Svenska kvinnors vänsterförbund anser att en lagstiftning till skydd för barnen nödvändigt måste innebära förbud mot aga. Även om det givetvis är svårt att kontrollera förhållandena i hemmen skulle en dylik lagstiftning säkerligen utöva ett starkare inflytande på allmänna opinionen. Det skulle även vara lättare för grannar och andra utomstående att ingripa, om allmänheten hade en sådan lag att stödja sig på.

Vi har vidare den uppfattningen att en barnstugeverksamhet, utbyggd så att den kunde få kontakt med praktiskt taget alla barn är den bästa vägen att säkra barnen psykiskt och fysiskt.

ny ordförande för socialistiska kvinnointernationalen

Anna Rudling är nyvald ordförande för den socialistiska kvinnointernationalen. Hon är redaktör för Morgonbris och internationell sekreterare i socialdemokratiska kvinnoförbundet. I den sistnämnda egenskapen har hon verkat för vidgade internationella förbindelser i både öst och väst. Med mycken klokhet och lätt och skickligt handlag åstadkommer hon kontakter mellan nog så kontroversiella grupper. Hennes charm och generositet jämnar vägen. Vi i SKV önskar henne all framgång i hennes nya och viktiga uppgift.

bäst i klassen

På den nyligen avhållna internationella socialdemokratiska kvinnokongressen talade Alva Myrdal många kloka ord om mäns och kvinnors gemenskap och kvinnornas långa väg till jämlikhet och lycka. Hon kom då in på ett problem, där hon uttryckte en uppfattning som på en tränad pedagog och kvinnoaktivist verkar farlig.

Enligt DN lät det så här:

"Flickor måste uppmuntras vara bättre än pojkar i skolan. Kvinnor måste vara bäst, sade Alva Myrdal och fick det ett tag att låta som om det var Rivalitet i stället för Gemenskap hon var ute efter. Men det var bara fråga om det bistra faktum som råder överallt: för att överhuvud accepteras som jämlikar måste kvinnor visa sig inte bara lika duktiga, utan duktigare än män."

Flickorna är i själva verket bättre än pojkarna i skolan. Deras betyg ligger över gossarnas hela skalan, det är först i de högre examina på universitetsstadiet de tonar bort ur bilden. Problemet är för övrigt inte bara svenskt. Varför är flickornas betyg bättre än pojkarnas? Det torde väl ingen kunna svara uttömmande på, man har framhållit att flickorna "mognar" tidigare och de är ambitiösare än pojkarna, men

det är ju förklaringar som inte säger någonting.

För min del tror jag flickornas skolflit och fina betyg till en del beror på deras osäkerhet, givetvis bottande i allas våra könsfördomar. En flicka skall helst vara duktig i allt för att känna sig säker. Precis som i Myrdalscitaten tror hon att hon måste vara något sju särdeles märkvärdig för att accepteras som jämlike och ha chans att göra karriär.

Det är en farlig inställning som absolut bör bekämpas. Vi ska visst inte pressa flickorna till några övernaturliga prestationer, de ska accepteras även om de inte är så förtvivlat märkvärdiga. Den nya skolan har som mål att ge var och en den tänkbara utbildning efter vars och ens läggning och förmåga och det skall verkligen gälla både pojkar och flickor.

I alla år har flickorna nu suttit med höga skolbetyg, utan att det tycks ha spelat någon större roll för deras plats i samhället. Ack nej, låt oss inte förfalla till någon övertro på skolbetygen. Det är inte där det brister.

Det är brist på daghemsplatser och på sina håll arbetstillfällen som är betydligt farligare hinder på vägen till jämlikheten.

E. P.

DEN SOVJETISKA RESEBYRÅN INTOURIST INBJUDER ER TILL SOVJETUNIONEN

INTOURIST ger er mera än
hundra valmöjligheter

- MED JÄRNVÄG
- MED FLYG,
- MED BIL ELLER BUSS
(SOM NI KAN HYRA),
- MED BÅT UTMED EURO-
PAS VACKRASTE FLODER
VOLGA OCH DNJEPR,
- KRYSSNINGAR MED MO-
DERNA FARTYG

Det finns en mängd semestermöjligheter vid de finaste badorterna ut-
efter Svarta havskusten, Sotji, Jalta, Odessa och vid mineralkällorna i
Essentuki, Pjatigorsk, Kislovodsk och Zjeleznovodsk i Kaukasien,
Tschaltubo i Grusien och i Zelenogorsk vid Finska viken.

Det finns även möjlighet att campa i de mest attraktivava miljöer och
att jaga på Krim, i Kaukasien eller Sibirien.

INTOURIST erbjuder även speciella resor för affärsmän och anordnar
för dem som är på genomresa i SSSR transitresor i alla riktningar.
Dessa resor är billiga, intressanta och särskilt anpassade för er smak.

Under tiden 1 oktober till 30 april gäller lågsäsongspriser.

Ni kan beställa er resa eller få vidare information från de svenska
turistbyråer som samarbeta med INTOURIST. Vårt stockholmskontor
lämnar alla upplysningar.

De hundratusentals turister som rest i Sovjetunionen vet att INTOU-
RIST betyder KOMFORT och HJÄRTLIGT MOTTAGANDE.

NI VÄLKOMNAS TILL SOVJETUNIONEN!

INTOURIST INFORMATIONSBYRÅ

SERGELGATAN 21, STOCKHOLM C — TELEFON 08/21 59 34

Välkomna till DDR PÅ EN INTRESSANT STADSRESA

BERLIN DDR:s huvudstad, världsberömda teatrar o. museer.

MEISEN Världsberömt genom sitt porslin.

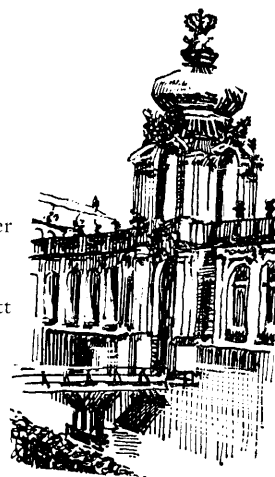
LEIPZIG Staden med de internationella mässorna.

DRESDEN

POTSDAM

"Elbflorenz" med Zwinger och välkänt tavelgalleri.

med sin park och sitt slott Sanssouci.

Resor arrangeras av Vingresor, Nyman & Schultz

FÖR SEMESTERN 1966 väljer vi badorterna på ön Rügen!

BINZ med Reso och Folkturist

SELLIN med SJ Resor

TURISTVISUM GENAST

Det finns så mycket, både nytt och gammalt, att se i Sveriges närmaste grannland söder om Östersjön. Tag färjan Trelleborg—Sassnitz!

Tala med Er resebyrå eller

TYSKA DEMOKRATISKA REPUBLIKENS INFORMATIONSBYRÅ
för resor och turism

Vasagatan 19, Stockholm 1. Tel. 11 82 40.

DAMER!

Nappa på 10-konto!

Låt *Carlboms* skinna Er!

Eleganta nyheter i KAPPOR, DRÄKTER
och KLÄNNINGAR i nappa och mocka.

Nya färger och modeller gör Er

ELEGANT I SKINN

Fina betalningsvillkor med hjälp av
Carlbom's 10-mån.konto

Välkommen till vår specialavd. för SKINN och PÄLS
Karlbergsvägen 46 (invid Norrm. Livs.)

T-bana till S:t Eriksplan, uppg. Torsgatan. Buss 33 och 50.
Norra förortsbussar. Lätt att parkera.

Måndagsöppet till kl. 20. Tel. 30 87 51

*Gå raka vägen till eget hem!
Den är kortare än ni tror*

Genom Stockholms Sparbank och Ekkronan har Ni möjlighet att avsevärt förkorta Er väntan på bostad. Ett Ekkrona-konto ger Er valmöjligheter bland alla de områden och hustyper, som förmedlas genom Ekkronan och om vilka Ni får fortlöpande information. Det ger er också tillgång till Ekkronans speciella villafinansiering — en kombination av låg kontantinsats och förmånliga lån. När Ni gjort Ert val har Ni äganderätt till en värdebeständig bostad. Det är alltså ett sparande, som ger realvärde. En stor del av Era bostadskostnader går desutom tillbaka till Er själv.

Som Ekkrona-kund får Ni som extra förmån också valmöjlighet bland de fritidstomter, som Ekkronan förmedlar.

Stockholms Sparbank med EKKRONAN

Insändes till

Stiftelsen Ekkronan, Box 16318, STOCKHOLM 16

Sänd mig

utan förbindelse Ekkrona-broschyren, nu aktuella specialbroschyren samt upplysningar om hur jag enklast öppnar Ekkrona-konto.

Namn

Adress

Postadress

Vi kvinnor

Rymden gör...

Fortsättning från sidan 9

Vi fortsätter på rymdutbildningen, tränar in oss för nya kosmiska rymdskepp och ny utrustning. Vi studerar vid våra akademier och lever vårt vanliga liv, vi går på bio och på teatern och fostrar våra barn. Ja, kosmonauterna får barn! Dom är inte annat än vanliga jordiska varelser och inget jordiskt är oss främmande. Här har idag riktats många vänliga ord till Sovjets folk och kosmonauterna. Vår arbetsinsats står till folkets tjänst och driver utvecklingen framåt — inte minst rymdforskningen.

Våra rymdskepp är utrustade med fredlig apparatur och fredliga människor är inriktade på att gagna freden och mänsklighetens framåtskridande. Vi kosmonauter har lyckats få se jorden från kosmiska höjder. Vi susade fram över vår sköna jord och såg soluppgångarnas strålgans och den utsägliga skönhet man upplever när man flyger över planeten. Jag säger: Var rädda om det ni har. Ja, jag skulle vilja skrika ut: Man får under inga omständigheter fördärva vår underbart vackra värld, den får inte bli en atomkrigets värld. Vi får inte tillåta att ett nytt andra världskrig och Hiroshima upprepas. Min generation slapp delta. Men vi vet utomordentligt väl vad gråtande mödrar och svältande barn vill säga, och vad det är att växa upp föräldralös. Man får inte längre tillåta att mödrar går och lägger sig med bävande sorg för sina barns framtid. För att förhindra detta måste vi stärka vänskapen mellan alla folk,

höja förståelsen mellan länderna. Jag tror att de föreningar som verkar för vänskap mellan våra båda länder har en stor uppgift att fylla. Må därför vänskapen mellan Sverige och Sovjet blomstra och stärkas. Må solen alltid lysa över världen och mamma och pappa alltid finnas. Jag önskar er framgång i livet och i ert arbete. Tack för allting!

Det blev förstås väldiga applåder och Förbundets ordförande *Eva Palmaer* bars av en våg av sympati, när hon steg fram och tackade hedersgästen *Valentina* på sitt oefterhärmligt spontana och hjärtliga sätt. — Vi kan bara komma med vår egen lilla kosmonaut, *Nils Holgersson*, sade hon till publikens stora jubel, och överräckte en grafisk teckning till den djupt rörda och glada *Valentina*.

Det offentliga mötet avslutades med visning av en färgfilm om *Leonids* rymdpromenad.

A. B.

Göteborg:

Vid köp av

Radio - TV - Kylskåp

kontakta

Philip Carlsson

Radio o TV

Husargatan 24, Göteborg. Tel. 11 15 86

LUNDS MÅLERI

utför allt i målning

Tel. 20 56 77, 45 89 64, Göteborg

Tre boknyheter

ANNA ITKINA:

Alexandra Kollontay

Generalsdottern — Ambassadören
Kollontays levnadsbana skildras i en mycket koncentrerad form. Itkina var nära vän till Kollontay och har därför kunnat utnyttja ett rikhaltigt material av brev och minnesteckningar.

Pris inb. 7: 50

JUHAN SMUUL:

Antarktisk Dagbok

"Man läser den med nöje och behag och under begrundan." Förf. Gunnar Adlosson.

Pris. inb. 12: —

DAGNIJA ZIGMONTE:

Barn och träd sträcker sig mot solen

Lika intressant som titeln är bokens innehåll...

Pris inb. 15: —

Böckerna kan köpas i bokhandeln eller direkt från

Förlags AB

INTERNATIONELL REVY

Box 9004

Stockholm Sv

Stockholm:

EXPRESSLOTTER
SNABBLOTTER
KVICKLOTTER
TOMBOLALOTTER

Låga priser — snabb leverans.
Illustrerad prislista på begäran.

G. V. GAJNER AB

Box 9, Bromma - Tel. 08/25 84 00

Tunnlandet 11, 5 tr.

TV - Radio - Transistor

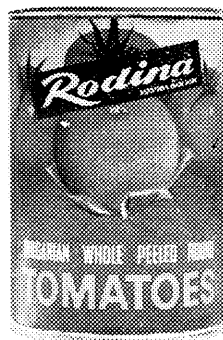
alltid ett fynd hos

International
teve

Blekingegatan 6 - Tel. 40 96 11

MÅLARE HENRY KJÄLLANDER
till Eder tjänst
BONDEGATAN 65 - STOCKHOLM Sö
Tel. 43 31 89 — 41 62 59

Gott från det SOLIGA BULGARIEN

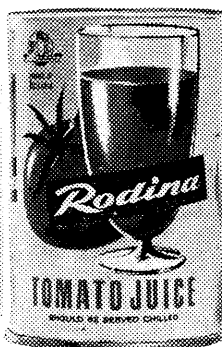
SKALADE TOMATER

- precis som färska.
Skalade men ändå hela.

DONAU SALLAD

- färdig att servera.
God naturell, god till fisk, god till kött.
Pröva själv!

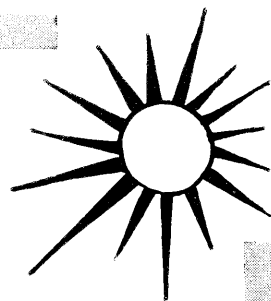
TOMAT JUICE

Framställd av solmogna, färska tomater. Ett härligt vitamintillskott i vintermörkret.

GENERALAGENT: AB S. J. NORMAN, Styrmansgatan 5, Stockholm Ö

kåseriet:

morsor är morsor . . .

Det frestar på att inte längre vara ung.

Särskilt när man har barn som kommit in i den ålder, då människan ännu inte lärt sig vara fin-känslig. Då ärlighet verkligen görs till en dygd, visserligen omedvetet, och då inga sanningar är för hårda för att uttalas.

Har man inte haft komplex förr kan man få det inför barnens spydiga blickar och sarkastiska anmärkningar.

Det gäller utseendet till exempel.

Fastän man i andras — vuxna och omdömesgilla personer — ögon är en ganska ung mor betraktas man av barnen som en som nästan går på gravens rand, en åldring, en som inte längre får ha några anspråk på livet, en skröpling som gör bäst i att sitta hemma med en filt om benen och resignerat läsa författare som Fontane och Walter Scott. Någon livsglädje får man inte visa. Man bör röra sig värdigt, tala vårdat, klä sig gumaktigt i sobra färger. Man får inte färga håret och inte dansa jenka. Och en sexig mor är något av botten i en tolvårings ögon.

Har man för stor näsa eller för smala ben tillåts man inte glömma dessa pinsamma skavanker då man har barn. Det hjälper inte att påpeka att charmen inte sitter utanpå, att man har många goda egenskaper, att ingen kan säga något om ögonfärgen och allt möjligt annat som man modstulett drar fram till sitt försvar. Men man är i underläge alltifrån första början. Alla ens sämsta sidor dras fram och kritiseras obarmhärtigt och efter en stunds häftig dispyt inser man att man helt enkelt är en människa som egentligen inte borde leva (sedan man stökat undan barnafödandet förstås), att man är en nolla som ingenting kan och ingenting begriper, att man borde resignera

och lägga sig och dra något gammalt över sig.

Ibland försöker jag med list. Jag lyssnar på Kvällstoppen eller kanske det är Tio i topp och anstränger mig att vara *positiv* för att på så sätt närma mig mina barn. Vid sådana tillfällen jämför jag gärna The Beatles med Bach och erkänner deras storhet. Ibland går det hem och jag lyckas för några korta sekunder få en känsla av att jag är släkt med dessa vildar till barn som aldrig någonsin sitter i en soffa eller går uppför trappan till vardagsrummet.

Jag försöker få en psykologisk förklaring till barnens attityd. Ett har jag i varje fall kommit fram till: Pojkar i tolvårsåldern borde definitivt inte gå i skolan. De borde inte tvingas sitta vid dukade bord och ligga i bäddade sängar. De skulle bo i någon grotta i skogen eller tillbringa sin tid på pampas med hästar, kompisar, elgitarrer och mat som kan ätas med fingrarna. Ett härligt liv då håret fick växa ut i all sin vildvuxenhet, då fötterna fick vara svarta och kläderna opressade.

Nu blir de kvästa, tuktrade och *uppfostrade* mot sin vilja och mot sin natur för att vi vuxna tror att de annars inte blir socialt anpassade och kan sköta sig längre fram. Jag tror det är fel. Det är

underligt att tolvåringarna ännu inte startat ett nytt parti med paroller som: Ner med föräldradiktaturen! Frihet! Bort med skolplikten! Jag tror jag skulle ha gått med — i varje fall som stödmedlem — om man nu hade accepterat förstås.

Ja, när jag tänker på det här med uppfostran minns jag alltid Moa Martinsons ord: En del barn blir så väluppfostrade att de aldrig repar sig.

Det ligger en djup sanning i de orden.

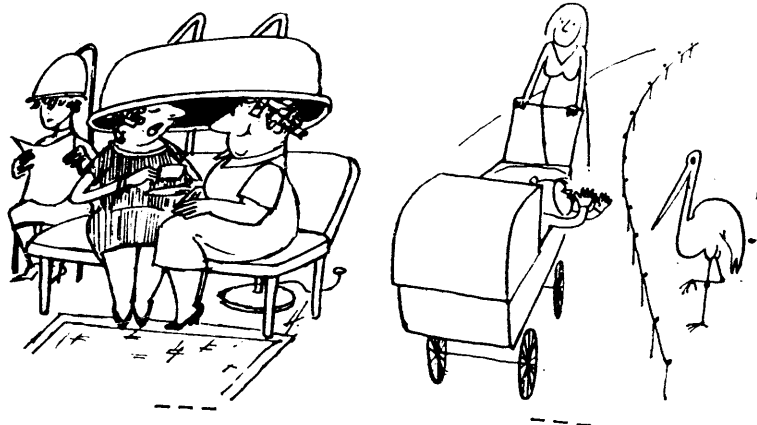
Fast nog skulle man ibland vilja ha ett litet uppskattande ord även från de barn man en gång med smärta födde, t. ex. då man köpt en ny klänning. Men barn över fem år tycker aldrig att man köpt rätt eller att man överhuvud taget passar i något.

Allt vad man säger är också botten, alla ens åsikter är antingen förlegade eller löjliga.

Inga sakliga argument går hem. Sist jag försökte med det möttes jag av följande isande konstaterande från just tolvåringen (i fläckig träningsoverall, med de svarta fötterna på bordet, halvliggande i soffan framför TV-apparaten, omgiven av resterna från en popcorn-påse):

— Morsor är morsor — föds såna, blir aldrig annorlunda!

Kraka

res med SKV till Leningrad

4 - 11 juli

Tag hela familjen med på en vecka till de vita nätternas stad

1 dygns båtresa Stockholm–Leningrad

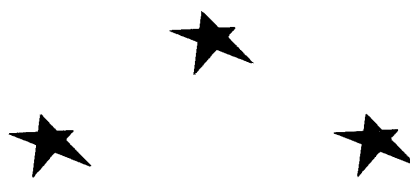
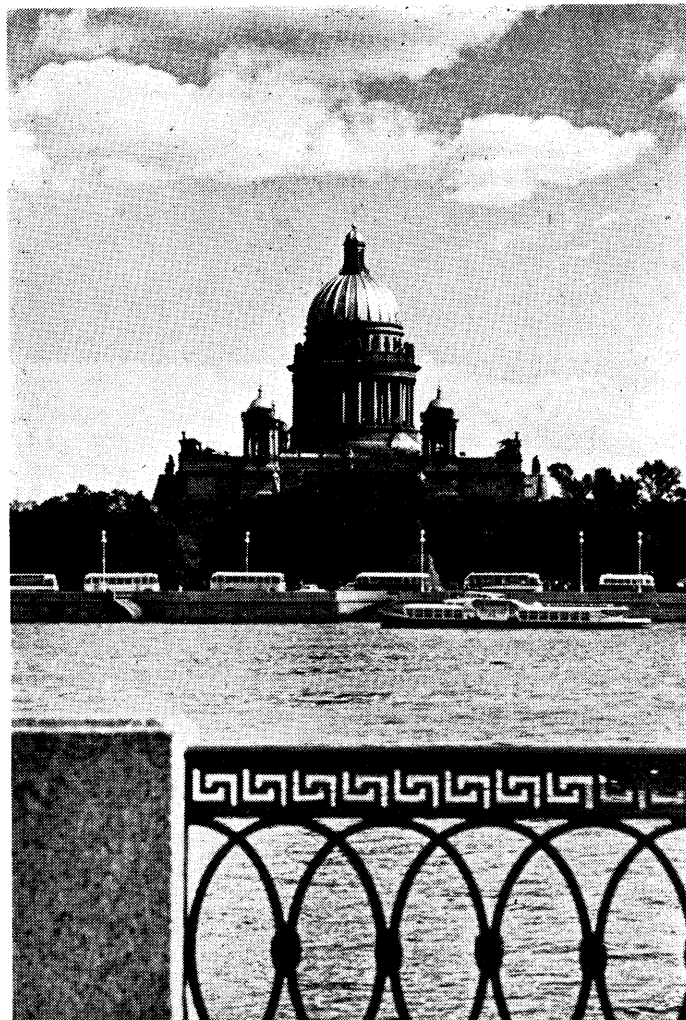
Inkvartering på hotell i Leningrad. Sight-seeing – trevliga träffar med representanter för Sovjetkvinnornas kommitté.

Anmäl er nu!

Pris c:a 525:– kronor

Barn- och familjerabatt tillämpas

(OBS! prisuppgifterna i föregående tidning avsåg försäongspris och gäller således inte.)

Till SKV, Norrtullsgatan 5, Sthlm Va

Jag anmäler mig härmed till Leningradresan ☐

På resan medföljer personer

Jag önskar ytterligare upplysningar ☐

Namn:

Adress:

Postadress: